

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.179.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

**Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP**

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na wystąpienie z 21 marca 2024 r., znak 2120, dotyczące interpelacji Pani Poseł Marii Koc w sprawie pomocy najbardziej potrzebującym w związku z podniesieniem stawki podatku VAT na żywność, uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

Wsparcie najuboższych świadczeniobiorców jest ważnym zadaniem realizowanym w ramach polityki społecznej państwa. Stabilność rozwiązań, bezpieczeństwo i ochrona przed ubóstwem i wykluczeniem społecznym, to priorytetowe cele Rządu.

Od 1 marca 2024 r. świadczenia emerytalno-rentowe zostały podwyższone w ramach waloryzacji świadczeń wskaźnikiem wynoszącym 112,12%. Najniższa emerytura, renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, renta rodzinna i renta socjalna wzrosły z 1588,44 zł do 1780,96 zł (brutto). W kwietniu 2024 r. rozpocznie się wypłata dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów, tzw. 13. emerytury, dla wszystkich świadczeniobiorców. Świadczenie to wypłacane jest w wysokości najniższej emerytury. Natomiast w drugiej połowie roku wypłacone zostanie kolejne dodatkowe roczne świadczenie pieniężne dla emerytów i rencistów, tzw. 14. emerytura, która w pełnej wysokości, tj. kwoty najniższej emerytury, będzie przysługiwała seniorom otrzymującym świadczenia do wysokości 2900 zł brutto. Powyżej tej kwoty będzie działała zasada „złotówka za złotówkę”.

Jednocześnie, chcąc w większym stopniu zabezpieczyć sytuację finansową seniorów oraz zapewnić stabilność finansową i realną wartość emerytur i rent w warunkach wysokiej inflacji, od 2024 r. proponuje się wprowadzenie, obok corocznej waloryzacji świadczeń, dodatkowej waloryzacji, w przypadku, gdy inflacja w pierwszym półroczu - przekroczy 5%. Projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, regulujący przedmiotową kwestię, został wpisany do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod nr UA6. Obecnie trwają jego uzgodnienia. Działanie to silnie wpisuje się w działania wsparcia osób znajdujących się w trudnym położeniu materialnym. Działania zwiększające bezpieczeństwo finansowe osób starszych będą systematycznie wdrażane.

Ponadto osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i dochodowej mogą korzystać ze wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej, która jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. W systemie pomocy społecznej występują różnorodne świadczenia, o charakterze pieniężnym (zasiłki) i niepieniężnym (np. pomoc rzeczowa w postaci posiłku). Uprawnienie do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej jest uwarunkowane spełnianiem kryteriów dochodowych, które od 1 stycznia 2022 r. wynoszą odpowiednio: dla osoby samotnie gospodarującej – 776 zł, a dla osoby w rodzinie – 600 zł.

Kwoty kryteriów dochodowych podlegają okresowej weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyniku badania prognozy interwencji socjalnej, przeprowadzanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Ostatnia weryfikacja została przeprowadzona w 2021 r.¹, a kolejna przypada w 2024 r., co nastąpi na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów, nie później niż 15 lipca br.

¹ Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. 2021 r. poz. 1296).

Najważniejsze świadczenia pieniężne to zasiłek stały, zasiłek okresowy i zasiłek celowy. Zasiłek stały przyznawany jest osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności. Od 1 stycznia br. kwoty zasiłku stałego są wyższe. W przypadku osób samotnie gospodarujących maksymalna kwota zasiłku stałego uległa zwiększeniu do kwoty 1000 zł (dotychczas 719 zł), a w przypadku osoby w rodzinie do kwoty 780 zł (dotychczas 600 zł). Dodatkowo kwota zasiłku stałego nie może być obecnie niższa niż 100 zł. Środki na wypłaty zasiłków stałych zapewnia budżet państwa w wysokości do 100% kosztów realizacji zadania.

Zasiłek okresowy jest przyznawany w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek celowy jest przyznawany w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, w tym również na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności. Jest to świadczenie o charakterze fakultatywnym – jego wysokość ustala ośrodek pomocy społecznej indywidualnie, z uwzględnieniem m.in. sytuacji osoby ubiegającej się oraz możliwości finansowych gminy.

Niezależnie od powyższego, gminy mają możliwość podejmowania innych zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym tworzenia i realizacji programów osłonowych dla swoich mieszkańców.

Poza świadczeniami opisanymi powyżej, osoby najbardziej potrzebujące mogą skorzystać z dodatkowych form wsparcia udostępnianych w ramach Programów, za realizację których odpowiada minister ds. zabezpieczenia społecznego.

Wsparcie w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych jest możliwe np. w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028. Ze środków przekazywanych w ramach Programu gminy udzielają wsparcia dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Pomoc przysługuje, jeśli dochód nie przekracza 200% kryterium ustawowego, tj. 1552 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej oraz 1200 zł w przypadku osoby w rodzinie. W Programie na lata 2024-2028 utrzymane zostały kryteria na poziomie obowiązującym od 2023 r.², kiedy dokonano ich podwyższenia ze 150% do 200% kryterium ustawowego. Na działania, za realizację których w Programie odpowiada minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego³, przewidziano środki z budżetu państwa w wysokości 2,5mld zł (rocznie 510 mln zł).

Ponadto, od kwietnia br. pomoc żywnościowa w formie paczek z artykułami spożywczymi lub posiłków będzie dostępna także w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 (FEPŻ), współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus⁴. Łączna wartość Programu to 2,7 mld zł i jest o 230 mln zł wyższa w stosunku do alokacji poprzedniego Programu zakończonego w 2023 r. Oznacza to zarówno większe środki na zakup żywności dla osób potrzebujących, jak i na wsparcie dla organizacji partnerskich (OPO) odpowiedzialnych za jej dystrybucję. OPO (w tym Federacja Polskich Banków Żywności), uzyskują wyższe dofinansowanie w formie 14% (a nie jak poprzednio w ramach PO PŻ -10%) ryczałtu liczonego od wartości dystrybuowanej żywności.

W 2024 r. na zakup żywności⁵ przeznaczonych zostanie ok. 361 mln zł, a OPO otrzymają łącznie ponad 50 mln zł na pokrycie kosztów dystrybucji żywności oraz realizacji działań towarzyszących. Ponadto OPO będą mogły ubiegać także się o środki na pokrycie części kosztów dystrybucji żywności z darowizn, którą będą udostępniać odbiorcom końcowym Programu. Na realizację tej operacji w 2024 r. przewidziano łącznie ok. 10,8 mln zł.

² W ramach programu Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023.

³ Część zadań znajduje się w kompetencji ministra właściwego do spraw edukacji.

⁴ FEPŻ jest kontynuacją Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, wdrażanego w latach 2014-2023.

⁵ W ramach edycji pod nazwą „Podprogram 2023”.

Warto podkreślić, że OPO czynnie uczestniczą, jako członkowie Zespołu Doradczego ds. Wdrażania FEPŻ, w ustalaniu progów dochodowych dla odbiorców końcowych Programu. Od lat kryteria dostępu do pomocy są znacznie wyższe niż w innych programach, a od lutego br. stanowią 265% kryterium ustawowego, tj. 2 056,40 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej oraz 1590 zł w przypadku osoby w rodzinie.

Organizacje pozarządowe prowadzące redystrybucję żywności m.in. w celu przygotowywania i wydawania bezpłatnych posiłków dla osób potrzebujących (w szczególności Banki Żywności, Caritas i PCK), korzystają również ze wsparcia inwestycyjnego na rozwój infrastruktury w ramach Krajowego Programu Odbudowy. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przeznaczyło na ten cel 275 mln zł, z czego do marca br. wypłaconych zostało ok. 35,7 mln zł.

Podsumowując, rząd z najwyższą powagą traktuje bezpieczeństwo osób o najniższych dochodach, również w kontekście ewentualnych skutków przywrócenia 5% stawki podatku VAT na żywność. **Jednakże biorąc pod uwagę dane Ministerstwa Finansów odnośnie spadku wskaźnika inflacji w Polsce oraz utrzymujących się spadkowych trendów cen żywności na światowych rynkach**, obecnie nie sposób jednoznacznie ocenić realnego wzrostu cen żywności oraz jego wpływu na sytuację gospodarstw domowych. Działania rządu w obszarze zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej mają na celu poprawę sytuacji osób najbardziej zagrożonych ubóstwem.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/